

Izvorni znanstveni rad
UDK 949.75“14”929.52Frankopan“14”
Priljeno: 28.4.2000.

PUTOVANJE SKANDINAVSKOG KRALJA ERIKA VII. POMERANSKOG KROZ HRVATSKU 1424.-1425.

MLADEN IBLER

SAŽETAK: Prvi kralj Kalmarske Unije, tj. danski, norveški i švedski kralj Erik VII. Pomeranski, na svom putu u Svetu zemlju 1424/5. godine zadržao se u hrvatskim krajevima. Na temelju dubrovačkih, hrvatskih, mađarskih, venecijanskih i švedskih izvora, autor opisuje njegov posjet Dubrovniku, kao i neke detalje boravka u južnoj Hrvatskoj, te odnose s hrvatskim knezom Ivanom Anžom Frankopanom, koji se u venecijanskim i skandinavskim izvorima naziva talijanskim imenom Gian Franchi.

Putovanje prvog kralja Kalmarske Unije tj. danskog, norveškog i švedskog kralja Erika VII. Pomeranskog u Svetu Zemlju 1424/5. godine, na temelju podataka iz primarnih izvora opisali su ugledni skandinavski povjesničari - Danac W. Mollerup 1882. te Norvežanin Ove L. C. Vangensten za vrijeme svog istraživačkog rada u Mlecima 1913. godine. Dok je Mollerup, ponajviše na temelju srednjoeuropskih izvora obuhvatio itinerar puta u cjelini,¹ Vangensten² na temelju zapisa mletačkog kroničara Antonia Mo-

---

¹ Wilhelm Mollerup, *Kong Erik of Pommerns Undenlandsrejse 1423-1425*. Aftr. af Hist. Tid-skr. 5, R. III. Kbh., 1882.

² L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern i Venedig 1424., Antonio Morosinis Kronike og Aktstykker fra Archivio di Stato ai Frari, Venedig.« *Danske Magazin* 1 (1913), 6 ser.: 72-88.

**Mladen Ibler, veleposlanik Republike Hrvatske u Australiji i Novom Zelandu.
Adresa: Embassy of the Republic of Croatia, 14 Jindalee Crescent, O'Malley ACT
2606, Australija.**

---

rosinija³ detaljno opisuje posjet Erika Pomeranskog Mlecima, pri čemu se ova dva prikaza vrlo dobro poklapaju. Autorima su, međutim dubrovački, vatikanski pa čak i neki ugarski izvori nepoznati, što dolazi do izražaja i u kasnijim radovima skandinavskih povjesničara.

Put skandinavskog kralja Erika Pomeranskog u Svetu Zemlju povezan je sa poviješću hrvatskih knezova Krčkih upravo u vrijeme kada su oni bili na vrhuncu svoje moći i kada su od pape dobili pravo da se mogu nazivati Frankopanima. Budući da je Dubrovačka Republika u organizaciji njegova puta imala veoma važnu ulogu, smatram da je potrebno obratiti pažnju na izvore koji su dosad bili nepoznati hrvatskim i skandinavskim povjesničarima.

Na temelju podataka iz tih izvora, mogu se protumačiti neke nejasnoće u vezi Erikova povratka iz Svete Zemlje, razlozi za posudbu novca prilikom njegova povratka, kao i neki politički aspekti tog puta. Za hrvatsku povjesnicu važno je i to, što se iz navedenih podataka može razabrati ugled knezova Frankopana i značaj Dubrovačke Republike u Europi 15. stoljeća.

U proljeće 1424. u Budimu se pod predsjedanjem kralja Žigmunda održavao sabor europskog plemstva na kojem su se vodile rasprave i rješavali međusobni sporovi. Skandinavskog kralja Erika na put u Budim prisilio je dugogodišnji spor sa Holštajnskim grofovima oko pitanja vlasništva nad Šlezvigom, te nada da će u dogovoru s njegovim bratićem, kraljem Žigmundom, taj spor biti riješen u njegovu korist.⁴ Nekon što su već prije njega na pregovore sa Holštajnskim grofovima stigli njegovi dvorski velikaši i savjetnici Axel Thot, Erik Nielsen (Gyldenstjerne) i Erik Banner,⁵ kralj Erik Pomeranski došao je u Budim 8. veljače 1424. Koncem mjeseca, zajedno sa Žigmundom, otišao je u Krakow kako bi od 4. do 19. ožujka bili nazočni krunidbi poljske kraljice.⁶

Skandinavski povjesničari su do sada smatrali da je odluku o hodočašću u Svetu Zemlju kralj Erik donio tek nakon donošenja za njega povoljne odluke o vlasništvu nad Šlezvigom, t.j. da je ta odluka bila razlogom njegova hodočašća.

---

³ Antonio Morosini, *Cronaca*, Biblioteca Marciana, Venezia (Ital. cl. VII. cod. 2048-2049).

⁴ W. Mollerup, *Kong Erik*: 32.

⁵ Truels Dahlerup, *Danmarks Historie*, vol 6. Copenhagen: ed. O. Olsen, 1989: 58.

⁶ W. Mollerup, *Kong Erik*: 32.

Međutim, prema dubrovačkim izvorima, očito je odluka o tom putu bila donesena najmanje tri mjeseca ranije, vjerojatno za vrijeme njegova boravka u Krakowu. Naime, kralj Žigmund je, preporučivši skandinavskog kralja, izvijestio Dubrovčane o namjerama za njegovo hodočašće već početkom ožujka,⁷ na što su mu oni odgovorili u pismu od 20. ožujka, izvijestivši ga o mletačkom brodovlju u njihovim vodama.⁸ Početkom svibnja, Senat je primio još jedno pismo od Žigmunda, u kojemu moli Senat da se pobrine za sigurnost kralja Erika na njegovu putu. Vijeće ga je u svom odgovoru detaljno izvijestilo o rasporedu stranog brodovlja u Sredozemlju, te pored ostalog navelo da se oko Napulja nalazi 25 velikih i 15 manjih brodova iz Genove, kao i to, da se prisutnost katalonskog brodovlja povećava.⁹

Za to je vrijeme Erik Pomeranski, zajedno s bratićem Žigmundom, sudjelovao u političkim raspravama i rješavanju sporova između nazočnog plemstva.¹⁰ Svakako da je jedan od najdelikatnijih sporova u koji je bio upleten bilo je rješavanje sukoba između predstavnika dviju najjačih plemićkih obitelji tadašnje Hrvatske i Dalmacije - grofa Fridriha Celjskog i mladog kneza Ivana Anža Frankopana.¹¹ Razlog sporu, koji je kulminirao do toga da je Ivan Anž pozvao Fridriha Celjskog na dvoboj, bilo je umorstvo Elizabete Frankopan - Ivanove sestrične - od strane njezina muža Fridriha, koji je to učinio zbog svoje ljubavnice Veronike Desinić.¹² Situacija je bila složena tim više što je Žigmundova žena Barbara Celjska bila Fridrihova sestra, a njihov otac, grof Herman Celjski bio je taj koji je sudio u sporu između Erika Pomeranskog i Holštajnskih grofova u svezi Šlezviga.¹³ Nesumnjivo da je kralj Žigmund bio itekako zadovoljan posredovanjem skandinavskog kralja, čime je izbjegnuto dvoboj. Vrlo je vjerojatno odluka Erika Pomeranskog da sa sobom na put u Svetu Zemlju povede i Ivana Anža Frankopana donesena na poticaj kralja Sigismunda, kako bi se temperamentni Ivan Anž udaljio od Celjskih. Štoviše, upoznavši se bolje s njim, odlučio je pozvati ga k sebi u Skandinaviju, o čemu govori zapis od 26. lipnja 1432. u krčkom

⁷ Jorjo Tadić, »Danski kralj Erik IX. (sic!) 1424.«, u: *Promet putnika u starom Dubrovniku*. Dubrovnik, 1939: 158.

⁸ József Gelcich i Lajos Thallóczy, *Diplomatarium relationum Reipublicae Ragusanae cum Regno Hungariae*. Budapest: Tud. Akadémia Tört. Bizottsága, 1887: 296-297.

⁹ J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 297-298.

¹⁰ Anette Olsen, *Rikke: Herre i Norden*. Copenhagen, 1995: 30.

¹¹ Vjekoslav Klaić, *Povijest Hrvata*, 2. Zagreb, 1901: 64.

¹² J. Aschbach, *Geschichte Kaiser Sigmund's*, 3. teil. Hamburg, 1841: 188-190.

¹³ Kristian Erslen, *Erik af Pommern*. Kjöbenhavn, 1901: 455.

glagoljskom brevijaru, koji se čuva u Vatikanskoj biblioteci.¹⁴

Spomenuta presuda o sporu sa Holštajnskim grofovima donesena je 28. lipnja 1424., dakle, u vrijeme kada su pripreme za Erikovo putovanje u Svetu Zemlju već bile u tijeku. Iako se u odluci kralja Žigmunda izrijekom potvrdilo da južni Jytland i Šlezvig pripadaju kraljevini Danskoj i njezinu kralju,¹⁵ ta će presuda samo za kratko vrijeme odgoditi gubitak tog područja za Dansku, budući da je grofovi Holštajnski, unatoč kraljevoj odluci, nisu htjeli priznati.

Zadovoljan odlukom donesenom u svoju korist, Erik se u pratnji svojih vitezova i velikaša uputio iz Budima na jug, kako bi putem preko Hrvatske, Dalmacije, Mletaka i Dubrovnika ostvario svoju namjeru o hodočašću u Svetu Zemlju. Kralj Žigmund pratio ga je na konju osam milja u pravcu Balatonskog jezera, do gradića Stuhlweissenburga (danas Szekesfehervar u Mađarskoj).¹⁶

Kralj je putovao tadašnjim cestama, koje su bile u uporabi još od rimskih vremena. Putujući prema jugu prešao je u Hrvatsku, na područje koje je bilo pod vlašću grofova Celjskih, te vjerojatno preko Varaždina nastavio do Zagreba. Od dvaju najprometnijih putova između Ugarske i Hrvatske, u 15. stoljeću na zapadnom području bila je najvažnija stara Rimska cesta poznata pod imenom *magna via ad Zagabria*.¹⁷

Od Zagreba prema Jadranskoj obali u to je vrijeme jedan od najsigurnijih putova bio stari trgovački put prema Senju, *magna strata a Modrus* - cesta koja je prolazila uz Frankopansku utvrdu i dvorac Modruš, čije se ime nalazi i u naslovu te najmoćnije hrvatske plemićke obitelji (Segne, Wegle et Modrusse comites).

Južnije, na vrletnom putu Kapelskog sedla, krčki je knez Ivan Frankopan dvadesetak godina ranije podigao samostan posvećen zaštitniku svih putnika - sv. Nikoli (Sv. Mikula na Gvozdu), koji je predstavljao značajnu zaštitu i

¹⁴ Fond *Borgiani illirico* 5, Bibl. Apost. Vaticana; transkripcija u: Đuro Šurmin (pr.), *Hrvatski spomenici*, I. Zagreb: JAZU, Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium, 1898: 131-132.

¹⁵ A. Olsen, *Rikke: Herre i Norden*: 32.

¹⁶ Wilhelm Altmann, *Eberhart Windeckes Denkwürdigkeiten zur Geschichte des Zeitalters Kaiser Sigmunds*. Berlin, 1893: 190-191.

¹⁷ Lovorka Čoralčić, *Put, putnici, putovanja - ceste i putovi u srednjovjekovnim hrvatskim zemljama*. Zagreb: AGM, 1997: 53, 114, 154, 205 etc.

konačište za brojne putnike između Primorja i unutrašnjosti Hrvatske.¹⁸ Vjerojatno se Erik Pomeranski, prolazeći ovom cestom, odmorio ili prenoćio u Modruši, o čemu, međutim, nemamo podataka. Istim je putem, ali u suprotnom smjeru, na povratku iz novigradskog zatočeništva godine 1387. prolazila i Marija Anžujaska, supruga kralja Žigmunda.¹⁹

Erik Pomeranski stigao je u Senj, sjedište njegova gospodara i bana Dalmacije i Hrvatske, kneza Nikole IV. Frankopana negdje sredinom srpnja 1424. Iz Senja, tada najvažnije luke na sjevernom Jadranu, poslao je dvojicu svojih poslanika u Mletke. Oni su stigli tamo 31. srpnja s kraljevom zamolbom mletačkom Senatu da mu se dozvoli prolaz, iznajmi opremljena galija za put u Svetu Zemlju, te za potrebe putovanja posudi ništa manje nego deset tisuća zlatnika. Već istog dana Senat je donio odluku da se zamolbi danskog kralja - vladara Kalmarske Unije, tada po prostoru najveće europske države - izade u susret.²⁰ O pozajmici novca, međutim, nije bilo spomena, te ćemo kasnije vidjeti da se kraljevoj molbi tek djelomično izašlo u susret. Na vijećanju drugog dana, dne 1. kolovoza 1424. Senat je donio odluku da se gostu Nikole Frankopana, kralju Eriku, u Senj pošalje šest mletačkih poslanika: *Andrea de Bernardo, Piero Zeno, Nicolo Arimondo, Alvixe Vernier, Zian Tiepolo* i *Piero Pixiani*. Odlučeno je da se pod zapovjedništvom kapetana *Francesca Minia - capitano delle Gallere di Quarnero* - opreme dvije galije - jedna za kralja, a druga za senjskog kneza Nikolu, kojima će se iz Senja u Mletke dovesti ova dva ugledna gosta sa svojom pratnjom.²¹

Za to je vrijeme kralj Žigmund i dalje iskazivao pozornost i brigu za sigurnost svog bratića, kralja Erika. Očituje se to u pismu Dubrovčana, upućenom Žigmundu koncem kolovoza, u kojem mu šalju izvješće o sigurnosti plovidbe na njihovom području.²² Moglo bi se pretpostaviti da je Žigmund imao neke dublje, možda i političke razloge zbog kojih mu je bilo stalo da se kralju Eriku ne dogodi ništa neugodnoga na njegovu putu.

Skandinavski je kralj - *grandissimo signor de Dacia, Sovercia e Norvegia* - u međuvremenu doplovio iz Senja u Mletke 23. kolovoza 1424. s pratnjom od pedesetak ljudi, od kojih 25-30 velikaša i vitezova. Dio pratnje i navodno

¹⁸ V. Klaić, *Povijest Hrvata*: 41.

¹⁹ Lovorka Čoralić, *Put, putnici, putovanja*: 53, 114, 154, 205 etc.

²⁰ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 73.

²¹ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 78-79.

²² J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*«: 298-300.

1000 konja ostavio je u Senju. Na posebnoj galiji koja ga je pratila, u Mletke je istovremeno stigao i knez Nikola Frankopan sa svojom pratnjom i poslugom, ukupno oko 200 ljudi. Kralju je stavljena na raspolaganje palača vojvode od Ferrare²³ (kasnije Fondaci dei Turco, danas Museo Civile),²⁴ a knezu Nikoli - *el signor de Segna*, ili *el Conte de Segna* - kako ga nazivaju mletački izvori, palača Carla Malatesta de Rimini.²⁵ Prema zapisima Morosinija, doček i boravak kralja Erika Pomeranskog i kneza Nikole s njihovom pratnjom bilo je nešto najsvetčanije i najraskošnije što je bilo viđeno u Mlecima do tog doba. Značajnije je, međutim, to da je Erik vodio političke razgovore s duždem Francescom Foscarijem (*loquendo cum Serenissimo Duce*) u vezi sukoba između Mletačke Republike i kralja Žigmunda. Ne spominje se je li i ban Dalmacije i Hrvatske Nikola Frankopan pri tome imao neku ulogu, ali je za vjerovati da je imao priliku skandinavskog kralja za vrijeme njegova boravka u Senju iscrpno izvijestiti o političkoj situaciji u Dalmaciji. Nekoliko godina ranije (1420), Mletačka Republika oduzela je Žigmundu ne samo ostatak Istre i Furlanije, već i ostatak Dalmacije - Trogir, Split i južne otoke.

Po naputku Žigmunda, kralj Erik je ponudio svoju *bona officia* za posredovanje, koju Senat nije želio odbiti. No, kako je Mletačka Republika u veljači 1422., unatoč inače tradicionalnom neprijateljstvu, bila sklopila savez sa milanskim knezom Filipom Mariom Viscontijem, uvjetovala je Erikovo posredovanje privolom Viscontija. Ovaj nije odgovorio na žurno pismo Mlečana u svezi privole, možebitno iz nepovjerenja u Erikovu ponudu, tako da je taj Erikov pokušaj posredovanja između Mletačke Republike i kralja Žigmunda propao.²⁶ Tako to opisuje kroničar Morosini na osnovu zapisa Senata, međutim, pitanje je koliko se tome može vjerovati i je li se radilo o političkoj smicalici koju je kralj Erik prozreo, što bi moglo biti razlogom njegove odluke da pri povratku ne svraća u Mletke. Treba pri tom podsjetiti i na to da je knez Nikola mogao dati kralju Eriku informacije iz prve ruke, budući da su knez Nikola IV. Frankopan i milanski knez Visconti bili u vrlo dobrim odnosima. Njihov prijateljski odnos se, između ostalog, očituje i u jednom pismu Viscontija knezu Nikoli iz 1426., u kojem piše kako je savjetovao i nagovarao njegovog sina Ivana Anža za vrijeme njegova pos-

²³ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 80.

²⁴ T. Dahlerup, *Danmarks Historie*: 60.

²⁵ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 80.

²⁶ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 75.

jeta Milanu “da se ne potuca po svijetu i da napusti tuđa boravišta” (t.j. službu kod kralja Erika u Švedskoj), te da se vrati kući.²⁷

Razgledavajući znamenitosti grada i sudjelujući pri raznim svečanostima, kralj Erik se zadržao u Mlecima vjerojatno od 8. do 10. rujna, kada je definitivno postalo jasno da Senat neće prihvatiti njegovo posredovanje; u mletačkim arhivima, pak, ne nalazimo ni jedan podatak koji bi govorio o tome da mu je zaista bila posuđena svota od 10.000 dukata koju su zamolili njegovi poslanici po dolasku iz Senja.²⁸ Sa svoje strane, knez Nikola Frankopan je sigurno imao vremena i prigode da kralja Erika za vrijeme boravka u Senju uputi ne samo u političku i vojnu situaciju u Dalmaciji, već i u metode mletačke politike koje je vrlo dobro poznao.

Pripremajući se za kraljev doček, dubrovačko je Veliko vijeće glasanjem (87 glasova za, 5 protiv) donijelo odluku od 9. rujna da se kralju na dar preda 150 zlatnih perpera.²⁹ Uz velike počasti i veselje puka, kralj je na mletačkoj galiji doplovio u Dubrovnik 16. rujna 1424.

Odmah po dolasku kralj Erik je zamolio za tajni sastanak s dubrovačkim vijećnicima. U povjerljivom razgovoru izjavio je da ni u kojem slučaju ne želi posjetiti Mletke na povratku iz Svete Zemlje. Zanimalo ga je kojim se putovima može vratiti u Ugarsku i kroz čija područja ti putovi prolaze. Vijećnici su ga informirali o tome da su putovi preko Bosne i Crne Gore najkraći, ali uz to i najnesigurniji. Dne 18. rujna tri dubrovačka plemića sastavila su pismo za kralja Žigmunda, u kojem ga izvještavaju o povjerljivom razgovoru i kraljevim namjerama.³⁰ Teklić s pismom za Budim napustio je Dubrovnik 20. rujna, vjerojatno neposredno nakon odlaska kralja Erika iz Dubrovnika.³¹

U skandinavskoj literaturi smatralo se da je kralj Erik odluku o tome da pri povratku ne posjeti Mletke donio tijekom povratka iz Svete Zemlje. Pretpostavljalo se da je razlog bila bolest njegove supruge, kraljice Filipe, ili neki politički razlozi u Danskoj, odnosno Kalmarskoj Uniji. Kako vidimo, to

²⁷ *Codex dipl. com. de Frangepanibus*. Monum. Ung. Hist. I. Diplomataria, vol. 35, 1910: 205-206.

²⁸ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 75.

²⁹ *Acta Consilii Maioris* (dalje: *Cons. Ma.*), ser. 8 (Državni arhiv Dubrovnik, dalje: DAD), sv. 3 f. 30v.

³⁰ *Acta Consilii Rogatorum* (dalje: *Cons. Rog.*), ser. 3 (DAD), sv. 3, f. 224.

³¹ J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 300-301.

nije bio slučaj. Može se raspravljati o tome jesu li razlozi njegove odluke da pri povratku ne posjeti Mletke, kako je o tome u tajnosti izvijestio dubrovačko Veliko vijeće,³² bili odbijanje Mletačke Republike da ga prihvati kao pregovarača, ili pak uskraćivanje pozajmice od 10.000 dukata, ili nešto drugo; svakako je činjenica da mu se kasnije, prilikom povratka kroz Ugarsku i Poljsku, nije osobito žurilo da se vrati u Dansku.³³

Zbog opasnosti od neprijateljskih brodova i gusara, kralj Erik putovao je inkognito, preodjeven u broskog pisara. Njegovi pratioci, bojeći se opasnosti da budu zarobljeni kao taoci za koje bi se moglo tražiti visoke svote otkupnine, bili su također odjeveni u skromnu hodočasničku odjeću. Ploveći pod zapovjedništvom kapetana Giana Giustinianija preko Krete i Cipra, Erikova galija stigla je do Palestine. Ne postoje pisani podaci o njegovu boravku u Svetoj Zemlji, no sigurno je u Jeruzalemu primio viteški Red Sv. Groba, koji je zatim i sam podijelio zapovjedniku broda Giustinianiju i Ivanu Anžu Frankopan, svom budućem namjesniku lena Östergötland u Švedskoj.³⁴

Pri odlasku iz Jaffe, kralj Erik je, navodno, bio prepoznat prema slici, koja je bila tajno izrađena za vrijeme njegova boravka u Budimu i poslana sultanu od Damaska, kako bi se na taj način od njega mogao izvući novac.³⁵ Kralj, kako ne bi bio zadržan, morao je platiti veću sumu novca. Činjenica je da je pri povratku preko Rodosa od Reda Sv. Ivana posudio 2000 zlatnika koje je, ne bez otezanja, vratio danskim članovima Reda.³⁶

Ploveći preko Apulije, Erik je mletačkom galijom stigao u Dubrovnik na sam Božić, 25. prosinca 1424. Dubrovčani su ga smjestili u Kneževu palaču³⁷ i odlukom Senata, za njegove potrebe davali mu 60 perpera na dan.³⁸ Kralju je bilo dopušteno da bez carine uveze za sebe bačvicu grčkog vina *romania*.³⁹ Grof Ivan Anž Frankopan i njegov mlađi brat Nikola bili su smješteni u palaču vojvode Sandalja,⁴⁰ te im je na dar poklonjeno 60 per-

³² *Cons. Rog.* sv. 3, f. 224.

³³ W. Mollerup, *Kong Erik*: 29-31; L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 78.

³⁴ T. Dahlerup, *Danmarks Historie*: 61.

³⁵ W. Mollerup, *Kong Erik*: 29-31.

³⁶ T. Dahlerup, *Danmarks Historie*: 61.

³⁷ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 232.

³⁸ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 231v.

³⁹ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 232.

⁴⁰ *Acta Minoris Consilii* (dalje: *Cons. Min.*), ser. 5 (DAD), sv. 3, f. 183.

pera.⁴¹

Kralj Erik odlučio je u Dubrovniku isplatiti mletačku galiju, a kako pri sebi nije imao dovoljno novca, zamolio je dubrovački Senat da mu posudi 2000 dukata. Na vijećanju 26. prosinca, glasovanjem (89 glasova za, 28 protiv) je odlučeno da se kraljevoj molbi izađe u susret, ali uz vrlo preciznu garanciju o povratu zajma: kralj treba svojom rukom napisati potvrdu da je primio zajam, ako zna pisati gramatički (*si possibile erit quod ipse sciat scribere in gramatica*), a ako pak ne zna, neka je napiše njegov tajnik i potvrdi kraljevim pečatom. Kralj će se obavezati da će isplatiti dug u Senju, iz čega bi se moglo pretpostaviti da se očekivalo da će kralj tamo pozajmiti novac od Kneza Nikole Frankopana ili, ako to nije moguće, onda će ga vratiti u Budimu, i to dubrovačkom poslaniku koji će ga pratiti na putu.⁴² Odlučeno je da to bude dubrovački građanin Maroje Nalješković,⁴³ koji će sa sobom u Budim nositi Erikovu pečatom potvrđenu priznanicu na 2000 dukata, te 1000 dukata za godišnji danak kralju Žigmundu.⁴⁴ Naputak koji je dobio od Senata bio je vrlo precizan. U detalje su bile opisane sve mogućnosti koje bi mogle ugroziti povrat posuđenog novca, pa čak i u slučaju da kralj Erik umre na putu.⁴⁵

Ovako detaljan naputak dubrovačkog Senata, u usporedbi s pomanjkanjem bilo kakvog traga u mletačkim arhivima o pozajmici novca kralju Eriku, predstavlja kontrast koji govori u prilog tezi da Mletačka Republika nije izašla u susret njegovoj molbi da mu posudi 10.000 dukata. To bi moglo objasniti i potrebu kralja Erika za pozajmicom novca na Rodosu i u Dubrovniku, ali ne objašnjava zbog čega je od Venecije tražio tako veliku svotu. Nije isključeno da mu je novac trebao i iz drugih razloga, a ne samo zbog puta u Svetu Zemlju.

Dubrovačke su vlasti bile toliko zauzete oko posjeta skandinavskog kralja da su se izbori za novu upravu, koji su se obično održavali koncem prosinca, morali odgoditi do njegova odlaska.⁴⁶ Odlučeno je da mu se opremi galija s pratnjom od 25 naoružanih ljudi, a za zapovjednika je bio izabran Paladin

---

⁴¹ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 231v.

⁴² *Cons. Ma.* sv. 3, f. 47v.

⁴³ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 232v.

⁴⁴ *Cons. Rog.* sv. 3, f. 235.

⁴⁵ J. Gelicich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 302-308.

⁴⁶ *Cons. Ma.* sv. 3, f. 47v.

Gundulić, član ugledne dubrovačke plemićke obitelji.⁴⁷

Dne 5. siječnja 1425. kralj Erik je otplovio iz Dubrovnika u Omiš (*Almissa*), gdje je živio grof Ivaniš Nelipić, otac Katarine, supruge Ivana Anža Frankopana, koji ga je pratio na putu u Jeruzalem.⁴⁸ U pratnji poslanika Nalješkovića, na konjima koji su unaprijed borodom bili prebačeni do Omiša,⁴⁹ nastavio je kopnenim putem do Senja, te vjerojatno dalje cestom *magna strata a Modrus* i *magna via de Zagabria* prema Ugarskoj. Dva dana nakon odlaska iz Dubrovnika, Senat je o kraljevoj odluci da put nastavi dubrovačkom galijom i posjeti Omiš izvijestio kralja Žigmunda.⁵⁰

U međuvremenu je iz Dubrovnika mletačkom galijom za Mletke otplovio grof Ivan Anž Frankopan. Prema Morosiniju, mletačka je galija pod zapovjedništvom Giovannija Giustinianija koncem siječnja doplovila u Mletke, ali bez danskog kralja. Njegov pratilac i tumač *Gian Franchi*, s dva poslanika, zamolio je u kraljevo ime Mletačku Republiku za ispriku što kralj “zbog više razloga i zbog političkih događaja u njegovoj zemlji” nije u mogućnosti posjetiti Mletke.⁵¹ Navedeni poslanici bili su zacijelo dubrovački plemići Đuro Gučetić i Džore Palmotić.⁵² Morosini dodaje i to da je *Gian Franchi* nakon toga, na konju i dolično opremljen, otišao u zemlju danskog kralja.⁵³

Komparativna analiza hrvatskih, ugarskih, drugih mletačkih⁵⁴ i švedskih izvora⁵⁵ ukazuje na činjenicu da je gore navedeni *Gian Franchi* (talijanizirano ime Ivan i skraćenica od Frankopan) identičan s grofom Ivanom Anžom Frankopanom, koji je pod imenom Johan Franke (Johan Wale) upravljao švedskim lenom Östergötland te dvorcima Köpinghus i Stegeborg od 1426. do 1434. godine, nakon čega se vratio u Hrvatsku.

⁴⁷ *Cons. Min.* sv. 3, f. 184, 189; *Cons. Rog.* sv. 3, f. 233v, 234v, 235; J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 307-308.

⁴⁸ J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 307-308; V. Klaić, *Povijest Hrvata*: 106.

⁴⁹ *Cons. Min.* sv. 3, f. 183v.

⁵⁰ J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 308-309

⁵¹ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 83.

⁵² *Cons. Rog.* sv. 3, f. 234v; J. Gelcich i L. Thallóczy, *Diplomatarium*: 307-308.

⁵³ L. C. O. Vangensten, »Erik af Pommern«: 83.

⁵⁴ H. A. Wold, *I Paradisets første krets*, Oslo: Cappelens forlag, 1991: 123-177.

⁵⁵ *Exhib. Joh. Westhio* 1683, Biogr. K, 20; Kyle, Hans fol. 38 r RA, Riksarkivet Stockholm; *Brocman, Hadorph*; 1435, C 4 fol. 8 v RA 0301, Riksarkivet Stockholm; *Brocman, Hadorph*; 1437, C 4 fol. 9 RA 0301, Riksarkivet Stockholm; S-B. Jansson, ed., *Engelbrekströnikan*, Stockholm, 1994: 54-55, 68.

Kralj Erik Pomeranski stigao je koncem siječnja 1425. u Budim, gdje se zadržao do ožujka, a Uskrs je proveo kod kralja Vladislava u Poljskoj. Imao je dovoljno vremena tijekom travnja zadržati se u poljskom mjestu Thorn da bi se preko Stralsunda, nakon 21-mjesečnog izbivanja iz svoje kraljevine, 24. svibnja 1425. vratio u Dansku.⁵⁶

---

⁵⁶ W. Mollerup, *Kong Erik*: 30-32.

THE JOURNEY OF KING ERIK VII OF POMERANIA THROUGH CROATIA 1424-1425

MLADEN IBLER

Summary

This paper attempts to provide the descriptions of the first king of the Scandinavian (Kalmar) Union, Erik VII of Pomerania's travels through Croatia and his visit to Dubrovnik on his way to the Holy Land and back to Denmark, 1424-1425. The relationship between King Erik and his emissary to Venice, Croatian count Ivan Anž Frankopan is described.